

Hervorming van de EU-modellenverordening en gevolgen voor techbedrijven

23 juni 2025, 14:42

Katrien Meuwis

Hervorming EUDR: langverwachte modernisering voor de technologische sector

Wie aan iconische productontwerpen denkt, denkt misschien zoals ons meteen aan het minimalistische en elegante uitzicht van de iPhone van Apple. De strakke lijnen, afgeronde hoeken en intuïtieve interface vallen overal ter wereld in de smaak – en worden zorgvuldig beschermd via geregistreerde modelrechten. Modelrechten zijn een vaak onderschatte vorm van bescherming van intellectuele eigendom, vooral voor bedrijven met uitgebreide en snel veranderende productgamma's. Dankzij de relatief vlotte en goedkope registratieprocessen kunnen modelrechten een snelle en doeltreffende bescherming bieden tegen productvervalsing.

Het oorspronkelijke kader voor het Europese modellenrecht is echter meer dan twintig jaar oud en moest dringend worden gemoderniseerd. Om die leemte op te vullen werd het EU-hervormingspakket voor het modellenrecht gelanceerd, bestaande uit een herwerkte versie van de Europese Modellenrichtlijn (1998) en een aanpassing van de Gemeenschapsmodellen-verordening (2002). Met die wetshervormingen is de modelbescherming beter aangepast aan het huidige

tijdperk van digitale ontwerpen en nieuwe technologieën, zoals 3D-printen. Een van de hoofddoelen van de hervorming bestaat er ook in om de Europese aftermarket voor reserveonderdelen meer open te stellen voor concurrentie.

Waarop is de EU-modellenverordening (EUDR) van toepassing

Onder de Gemeenschapsmodellenverordening (CDR) beschermden modelrechten het uiterlijk van een product op basis van kenmerken zoals lijnen, contouren, kleur, vorm, textuur en/of materialen van het product zelf. De richtlijnen concentreerden zich met andere woorden op ‘traditionele’, fysieke producten.

Op de huidige markten zien we echter een verschuiving van puur fysieke producten naar meer hybride of zelfs volledig digitale ervaringen. De markt is dus veel breder geworden, met onder meer geconnecteerde toestellen en zelfs volledig softwaregedreven omgevingen.
Voor die nieuwe producttypes bood de CDR simpelweg onvoldoende wettelijke bescherming. Dat besefte ook de EU, die heeft getracht de tekortkomingen aan te pakken met een hervorming van de EUDR.

Wat verandert er met de nieuwe EUDR?

Allereerst, de naam. De Gemeenschapsmodellenverordening werd omgedoopt tot ‘Modellenverordening van de Europese Unie’. Alle Gemeenschapsmodellen werden omgedoopt tot ‘Modellen van de Europese Unie’. De wijzigingen beperken zich echter niet tot de benamingen. We zetten de belangrijkste nieuwigheden op een rijtje.

Ook digitale en geanimeerde ontwerpen zijn nu gedekt

De definities van 'model' en 'product' werden verruimd om aanvragers meer bescherming te bieden. De nieuwe definitie van ‘model’ is:
“De verschijningsvorm van een voortbrengsel of een deel ervan, die wordt afgeleid uit de kenmerken, met name de lijnen, de omtrek, de kleuren, de vorm, de textuur en/of de materialen, van het voortbrengsel zelf en/of van de versiering ervan, met inbegrip van de beweging, de transitie of elk ander type animatie van die kenmerken.”

De bijgewerkte definitie van ‘model’ omvat nu ook animatie. Dat moet worden opgevat als een geleidelijke verandering van de ontwerpkenmerken, met of zonder behoud van hun identiteit, door middel van beweging en/of transitie.
De definitie van ‘producten’ werd eveneens herzien en omvat nu zowel fysieke als niet-fysieke artikelen, waarbij zelfs bescherming kan worden verleend voor sets van artikelen, ruimtelijke ordeningen van artikelen bedoeld om een binnen- of buitenomgeving te vormen, symbolen, logo's,

oppervlaktepatronen en grafische gebruikersinterfaces.

De uitgebreide definities van ‘model’ en ‘product’ hebben verstrekkende gevolgen voor aanvragers van modellen en de markt, omdat die niet-tastbare modellen kunnen worden beschermd tegen productvervalsing.

Betere bescherming tegen 3D-kopiëren

De reikwijdte van de exclusieve rechten die aan een model verbonden zijn, werd uitgebreid tot 3D-printen. Zo kunnen houders van modellen nu voorkomen:

- Dat 3D-bestanden die een beschermd model bevatten, worden gedownload, gekopieerd of gedeeld.
- Dat een drager waarop of software waarin het beschermde model is vastgelegd of wordt weergegeven, wordt gecreëerd, verspreid of gedeeld.

Dat is vooral relevant voor techbedrijven die hybride producten maken of ontwerpbestanden delen met hun partners en onderaannemers.

De ‘reparatieclausule’ voor de bescherming van reserveonderdelen

Na jaren van onzekerheid is er nu een definitieve ‘reparatieclausule’ die invloed heeft op de bescherming van reserveonderdelen.
Onderdelen die moeten passen, om het originele uiterlijk van een product te herstellen, kunnen niet langer worden beschermd door modelrechten. De regel is enkel van toepassing voor reparatiedoeleinden en schrijft voor dat het vervangende onderdeel visueel identiek moet zijn aan het originele onderdeel. Zo geniet de consument een betere keuze, worden onafhankelijke reparaties mogelijk en voorkomt men dat fabrikanten reserveonderdelen monopoliseren. De nieuwe regel is uniform van toepassing in de hele EU, met een overgangsperiode van acht jaar tot 9 december 2032.

Vereenvoudigde aanvraagprocedure en vergoedingen

Een ander doel van de hervorming bestond erin de aanvraagprocedure te stroomlijnen en toegankelijker te maken. De wijzigingen in die zin hebben invloed op elke stap van het proces, van het aantal modellen tot de vergoedingen:

- Voortaan kunt u tot vijftig ontwerpen indienen in één EU-aanvraag, en dat zelfs in verschillende productcategorieën.
  - Dat is vooral handig voor bedrijven die productfamilies of verbonden ecosystemen lanceren (zoals de combinatie van een app, wearable, verpakking en/of GUI-ontwerp).
- Alle modelaanvragen in de EU moeten nu rechtstreeks worden ingediend via het Bureau voor Intellectuele Eigendom van de EU (EUIPO), in plaats van via nationale bureaus, waardoor de aanvraagprocedure wordt gestroomlijnd.
- Aanzienlijke veranderingen in de tariefstructuur voor zowel aanvragen als verlengingen.
  - De vergoedingsstructuur is transparanter en eenvoudiger te beheren doordat afzonderlijke vergoedingen kunnen worden gebundeld in de aanvraagprocedure.

- Sommige officiële vergoedingen werden verlaagd, andere werden verhoogd.
- De volgende vergoedingen werden geschrapt:
    - Achterstallige betaling van de registratie of uitstel van publicatie
    - Vastleggen en registreren van een overdracht
    - Schrapping van de registratie van een licentie of een ander recht
    - Inzage van dossiers
    - Communicatie van informatie in een bestand
    - Afgifte van gewaarmerkte en niet-gewaarmerkte kopieën.

Nieuw designsymbool: ?

Er werd een nieuw ?-symbool geïntroduceerd, dat staat voor ‘de modelverklaring' (Engels: design notice) en bedrijven in staat stelt om aan te geven dat een product wordt beschermd door modelrechten. Zowel modelhouders als derden kunnen, mits toestemming, de modelaanduiding op hun producten aanbrengen – net zoals in het verleden geregistreerde handelsmerken en auteursrecht¬symbolen werden gebruikt.

Tijdlijn implementatie

Hoewel de wijzigingsverordening al op 8 december 2024 in werking is getreden, zullen de daarin vervatte wijzigingen geleidelijk aan worden ingevoerd:

Als techbedrijf een lengte voorsprong behouden

Nu alle aankomende wijzigingen bekend zijn, kunnen techbedrijven maatregelen nemen om er de vruchten van te plukken. We zetten enkele mogelijkheden op een rijtje:

1. Controleer uw productmodellen, inclusief GUI's, app-animaties en verpakkings-elementen.
2. Breng tot vijftig gerelateerde modellen slim samen in een EU-toepassing om de kosten te optimaliseren.
3. Herzie uw strategieën voor het beheer van reserveonderdelen en herstelbare producten.
4. Bereid u voor op het gebruik van nieuwe digitale aanvraagformaten na juli 2026.
5. Begin het ?-symbool te gebruiken om het bewustzijn over de bescherming van gedeponeerde modellen te vergroten.

Met dit soort stappen neemt u voorsprong op de concurrentie en kunt u uw ontwerpen optimaal beschermen.

Bescherm uw digitale activa met de nieuwe EUDR

Samengevat: de EU Design Reform is veel meer dan een administratieve update, het is een strategische verschuiving die nieuwe beschermingsmogelijkheden biedt voor innovatieve, digitale en moduleerbare modellen. Vereenvoudigde registratie, uitgebreidere bescherming voor digitale activa, krachtigere handhavingsinstrumenten... Dat alles geeft techbedrijven een cruciale opportuniteit om hun modelportfolio's klaar te maken voor de toekomst. Dit is het uitgelezen moment om uw modelstrategieën te herzien en bij te werken, zodat u optimaal kunt profiteren van het nieuwe raamwerk.

Ga voor meer informatie naar de EUIPO-website of raadpleeg de updates van de FOD Economie.

Auteurs

Katrien Meuwis